

Zaujímavosti z turzovských matrik

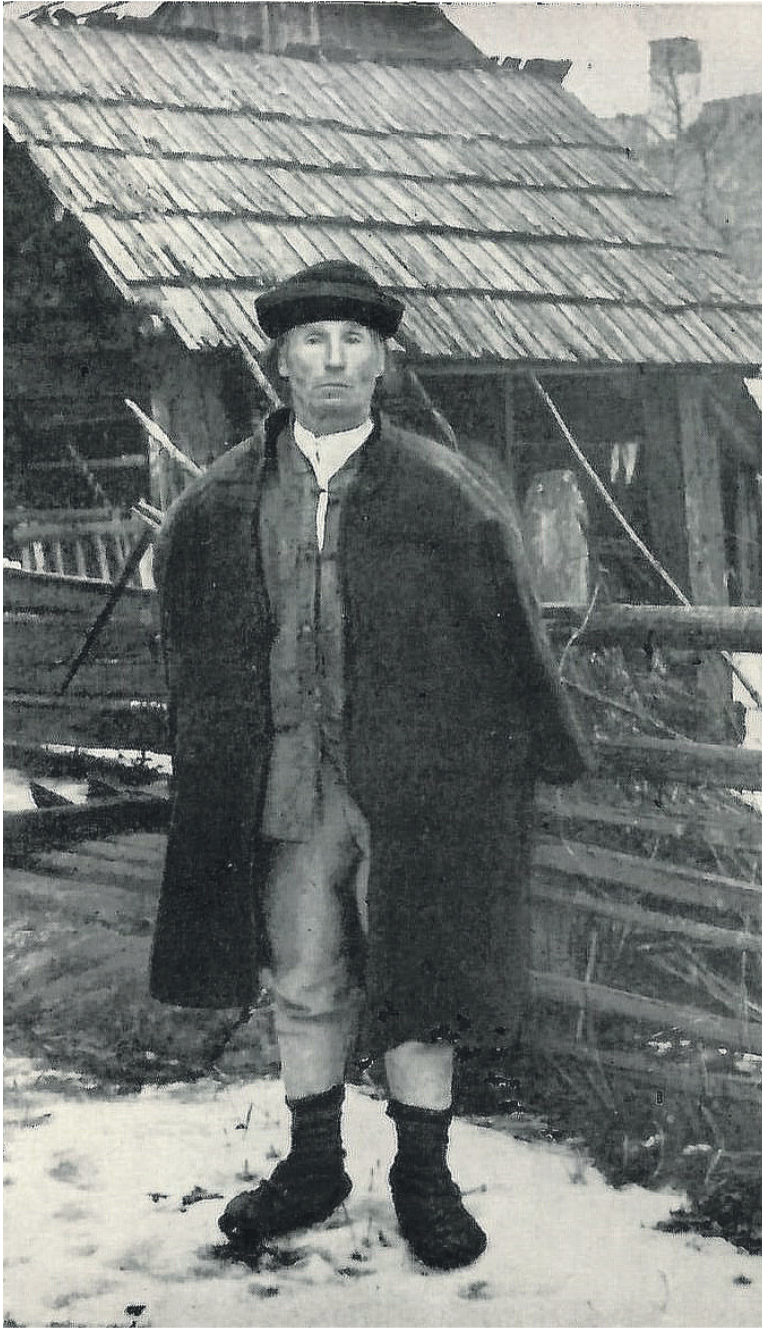
(Vek je len číslo)

Matričné knihy poskytujú mnoho údajov a námetov na rôzne štatistické spracovania. Veľkou výhodou Turzovky je, že má zachované matriky už od konca 17. storočia, čo poskytuje dostatočný priestor na seriózny výskum. V súčasnej dobe sa do popredia me-

diálneho záujmu dostávajú témy dĺžky ľudského veku, smrti či rôznych epidémií a ich dopadov na spoločnosť v minulosti. Aj my sme sa preto pokúsili o istý exkurz, v ktorom sme si všimli dlhovekosť našich predkov.

Dlhovekosť alebo priemerný vek a iné štatistické údaje o veku obyvateľstva v minulosti možno skúmať predovšetkým z matrik zomrelých. Na úvod je však nevyhnutné pripomenúť, že vek uvedený pri úmrtí býva vo väčšine prípadov len odhadovaný, nie exaktný. Čím viac sa ponárame do minulosti, tým väčšie môžu byť disproporcie medzi zapísaným a skutočnosťou. Aj napriek tomuto hendikepu je zaujímavé podrobiť niekdajšiu turzovskú spoločnosť podrobnejšiemu pohľadu. Pozornosť sme zamerali na obyvateľov, ktorí mali pri úmrtí uvedený vek 100 a viac rokov. Zvolili sme si tri časové sondy – úseky – nie rovnako dlhé a každú z iného obdobia. Prvá sonda zmapovala najstaršie obdobie, tzn. 1694 – 1750, druhá 1800 – 1830 a tretia 1907 – 1914.

Prvá časová sonda priniesla vskutku jedinečné, ale veľmi špecifické údaje, a síce v tom, že sa nedajú spätne overiť v matrike pokrstených, keďže najstaršie matriky sú vedené od februára 1694. V časovej sonde viac ako 50 rokov sme našli niekoľkých skutočných „Matuzalémov.“ Najstarším bol Juraj Uhrík (Uherek), ktorý zomrel v januári 1743 a pri mene mal uvedený vek 130 rokov, takže by sa mal teoreticky narodiť v roku 1613 ešte za čias palatína Juraja Turza. Mohol byť tiež príbuzným neskoršieho zbojníckeho kapitána Tomáša Uhorčíka. O niečo mladším mal byť Michal Jaroš, ktorý zomrel 3. augusta 1744 údajne ako 120-ročný, jeho narodenie by tak spadalo do roku 1624. V úplných začiatkoch budovania Turzovky – 1603 – sa mal narodiť aj Michal Uhorčík (Uherček), ktorý zomrel v decembri 1708 ako 105-ročný. O niečo neskôr (1620) sa mal narodiť Ján Svorník, ktorý sa na večnosť pobral začiatkom apríla 1726 vo veku 106 rokov. Keďže nie je možné spätne overiť ani jeden z týchto

údajov, môžeme im len veriť alebo ich spochybňovať. Vek 130, resp. 120 rokov je veľmi nepravdepodobný, tu možno predpokladať, že išlo o veľmi starých, viac ako storočných obyvateľov, ale ich vek bol naozaj len veľmi hrubým odhadom. Naopak 105, resp. 106 rokov by mohlo byť oveľa pravdepodobnejšie a tento odhad sa zdá byť reálnejším. Napokon sme si z tejto najstaršej sondy nechali skutočný unikát, ktorý však bol nepochybne zapríčinený nie nesprávnym odhadom, ale chybou zapisujúceho. **Dňa 11. 12. 1747 zomrela Barbora Bielková z Turzovky, ktorej zapisujúci uviedol vek 505 rokov.** Ak by sme sa s výraznou dávkou nadhľadu týmto údajom zaoberali, museli by sme skonštatovať, že táto žena sa narodila niekedy po tatárskom vpáde do Uhorska v roku 1242. Každému je ale jasné, že ide o omyl a že zapisovateľ chcel uviesť 50 alebo 55 rokov.

Druhá perióda je síce o 20 rokov kratším obdobím, ale vyznačuje sa oveľa väčším počtom dlhovekých ľudí, z vybraných troch periód je v nej najviac 100 a viac ročných ľudí. Zaznamenali sme dvoch 120-ročných. Prvým bol Ondrej Kaduch (zapísaný Kadušik), ktorý zomrel 5. septembra 1801, druhým Ignác Hafera – ten zomrel 15. decembra 1814. Prvý z nich by sa tak narodil v roku 1681, druhý v 1694. Ďalším v poradí bol Ondrej Halagačka z Olešnej – umrel 15. apríla 1806 vo veku 113 rokov a Ondrej Paštrnák – 7. septembra 1814 ako 110-ročný. Ďalšou 110-ročnou bola vdova Žofia Marcová (zomrela 5. februára 1810). Po nich nasleduje Katarína Zezurková, tá sa odobrala na večnosť 28. decembra 1807 vo veku 109, rovnako ako Barbora Boháčiková, ale tá v marci 1805. Posledným, koho si uvedieme, bol Ján Valčuha z Dlhej. Ten umrel vo veku 108 rokov 19. februára 1829. Aj tu treba pripomenúť, že vek 120 rokov je veľmi nepravdepodobný,

o niečo reálnejšie môže byť výskyt 110-ročného, resp. viac ako 100-ročného človeka. Mimochodom, ako sme už spomínali, v druhej časovej sonde (1800 – 1830) sme zaznamenali až 30 ľudí z Turzovky, zomrelých vo veku 100 a viac rokov. Okrem nich boli ďalšie výskyty z Olešnej i Dlhej. Ako to však s tou dlhovekosťou v minulosti bolo, celkom jasne dokazuje záznam z devianskej matriky zomrelých, kde v roku 1867 zomrel „114-ročný“ Juraj Trebula bývajúcí v Slanci, ale pôvodom z Turzovky. Po preskúmaní jeho narodenia v turzovských matrikách vyšlo najavo, že dotýčny sa narodil v roku 1767, takže v skutočnosti mal 100 rokov.

Poslednou sondou bolo obdobie 1907 – 1914. Išlo o najkratší sledovaný časový úsek a navyše už musíme zohľadniť aj to, že ľudia si lepšie pamätali svoje narodenie, ako generácie predtým. Je signifikantné, že počas sledovaných rokov sa nevyskytol ani jediný prípad 100 a viacročného obyvateľa. Najstaršími z uvedenej sondy boli vdova Magdaléna Haferová, rod. Cudráková z Vrch Predmiera, ktorá umrela v decembri 1910 ako 99-ročná. Po nej nasleduje Adam Chribík z Kornice, ten zomrel v januári 1914 vo veku 95 rokov a trojicu najstarších uzatvára Katarína Stoláriková, rod. Koniarová z Vrch Korne. Tá odišla do večnosti v apríli 1913 ako 94-ročná. Ďalší ľudia mali najviac 91 rokov. Ako sme uviedli, nešlo tu o nejaké skrátenie veku ľudí oproti dvom predošlým periódam, skôr o realistickejšie zápisy. Aj tak však išlo len o odhadované zápisy. Napr. Adam Koniar by sa mal narodiť podľa veku pri úmrtí v roku 1819, ale on sa narodil v novembri 1824, takže v skutočnosti mal len 89 rokov.

Toľko k dlhovekosti Turzovčanov v minulosti. Nabudúce sa zameriame na ďalšie zaujímavosti v matrikách.

BLAHOŽELÁME

V mesiaci február oslávila významné narodeniny členka Spolku

PaedDr. Jozefa Sadlekovú, Turzovka

Želáme jej všetko najlepšie, najmä pevné zdravie a v ďalších rokoch života veľa šťastia, úspechov a rodinnej pohody.

SMÚTOČNÉ OZNÁMENIE

Na konci januára k nám dorazila smutná správa. Vo veku nedožitých 72 rokov zomrel 26. 1. v neskorých večerných hodinách po dlhej a ťažkej chorobe významný turzovský rodák, jeden z najagilnejších a najštedrejších podporovateľov rôznych spolkových aktivít **Mgr. Štefan Šimák**. Smútiacej rodine aj takto dodatočne vyjadrujeme úprimnú sústrasť. Česť jeho pamiatke!

ZOZNAM PREDPLATITEĽOV PUBLIKÁCIE

Na publikovanú výzvu možnosti predplatenia si publikácie P. Hrtusa Jurinu *Jar na grapách* reagovalo už viacero prispievateľov. Na tomto mieste uverejňujeme ich mená v poradí, v akom sme obdržali ich príspevky:

Eva Mravcová, Olešná	15 €
N.N., Turzovka	100 €
Gabriela Chovancová, Turzovka	15 €
Ľudmila Koniarová, Turzovka	11 €
MUDr. Ján Kožák, Čadca	20 €
Ján Mudrík, Turzovka	10 €
Ing. Daniela Kavecká, Žilina	10 €
Ing. Pavol Nekoranec, Pezinok	20 €
Anna Odvarková, Turzovka	10 €
Pavol Hlavačák, Turzovka	10 €
Jozef Korený, Trenčín	10 €

Všetkým vyslovujeme úprimné poďakovanie i prísľub, že ich mená budú zverejnené aj v pripravovanej knihe. Ak chcete aj vy patriť k tým, ktorí prispievajú na dobrú vec, môžete tak urobiť prevodom na účet Spolku (IBAN SK12 0900 0000 0003 1034 0326, do správy pre prijímateľa uveďte KNIHA). V prípade, že tak učiníte do 30. marca 2021, zabezpečíme vytlačenie vášho mena v novej knihe v zozname tých, čo sa zaslúžili o jej vydanie.